

HETI-tiedepalsta

HETI-tiedepalstalla kerrotaan koirien jalostukseen ja hyvinvointiin liittyvistä tutkimustuloksista ja ajankohtaisista asioista. Kokonaisvaltaisen koiranjalostuksen tuki - HETI ry:n päämääränä on edistää eettisten näkökohtien huomioonottamista koiranjalostuksessa ja parantaa tulevien koirasukupolvien terveyttä ja hyvinvointia lisäämällä yleistä tietotaitoa koiranjalostusasioissa. Yhdistys seuraa alan tutkimusta, ylläpitää koiranjalostukseen liittyvää artikkelikokoelmaa kotisivuillaan sekä tuo tutkimustuloksia ymmärrettävinä jokaisen kiinnostuneen saataville. Tutustu yhdistykseen osoitteessa www.koiranjalostus.fi.

Asuinolot hoitokodissa vaikuttavat koiran menestykseen valmistua opaskoiraksi

Katariina Mäki

Yhdysvaltalaisessa Duffyn ja Serpellin tutkimuksessa selvitettiin kuinka erilaiset kasvuympäristöt vaikuttavat koiran luonteen kehitykseen sekä siihen valmistuuko koira opaskoiraksi vai joudutaanko se karsimaan koulutusohjelmasta käyttäytymiseen liittyvien seikkojen vuoksi. Tutkimuksessa mukana olleet opaskoirapennut kasvatettiin luovutusiästä noin puolitoistavuotiaiksi aivan kuten meillä Suomessa, ulkopuolisissa hoitokodeissa.

Yksi kyselykaavake selvittämään tekijöitä, jotka vaikuttavat koiran menestymiseen koulutuksessa..

Pentujen elinoloista hoitokodeissa kerättiin tietoa kyselyllä, jonka vastausten avulla arvioitiin eri tekijöiden vaikutusta koiran menestymiseen koulutuksessa.

Kaavakkeissa kysyttiin pennun fyysisestä ympäristöstä (asumismuoto, pääsy aidatulle pihalle), sosiaalisesta ympäristöstä (kodissa asuvat muut kotieläimet ja ihmiset) sekä päivittäisistä rutiineista (nukkumisjärjestelyt, ruokinta, liikunta, aika jonka koira viettää yksin kotona). Lisäksi kysyttiin kuinka usein koira on altistunut erilaisille ympäristöstä tuleville ärsykeille sekä onko koira joskus pelästynyt toista koiraa tai tuntemattomia ihmisiä tai onko toinen koira tai ihminen uhannut koiraa. Tutkijoilla oli käytettävissään myös tieto siitä kuinka kokenut hoitokoti oli lemmikinomistajana ja/tai hoitokotina.

Kyselyt täytettiin, kun pennut olivat iältään yhdestä kahteen vuotta. Aineistossa oli pentuja kahdesta eri opaskoiraorganisaatiosta: yhdestä 984 koiraa ja toisesta 502 koiraa.

..ja toinen kysely selvittämään koiran luonteen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä

Hoitokotien elinoloista tehdyn kyselyn lisäksi koirista oli täytetty standardoitu käyttäytymiskysely (Canine Behavioral Assessment and Research Questionnaire, C-BARQ; Serpell & Hsu, 2003), jonka vastausten avulla selvitettiin kuinka pennun kasvatusympäristö vaikuttaa käyttäytymisen kehitykseen.

C-BARQ koostuu 101 kysymyksestä, joissa kysytään koiran reagoititapaa erilaisiin ärsykeisiin ja tapahtumiin, joita se on kohdannut lähimenneisyydessä. Suurin osa kysymyksistä liittyy johonkin 14:tä faktorista, jotka kukin kuvaavat tiettyä luonteenpiirrettä. Loput 22 kysymystä kuvaavat jotakin yksittäistä asiaa. C-BARQ –kysely oli täytetty kustakin koirasta joko 12 kuukauden tai sekä kuuden että 12 kuukauden iässä.

Opaskoiraksi valmistuneiden (tai jalostukseen valittujen) koirien tuloksia kummastakin kyselystä verrattiin sellaisten koirien tuloksiin, jotka oli karsittu koulutuksesta käyttäytymiseen liittyvien seikkojen vuoksi. Näin saatiin selville onko kasvuympäristössä asioita, jotka vaikuttavat koiran valmistumiseen opaskoiraksi. Noin 40 % koirista jouduttiin karsimaan koulutuksen aikana, eikä niistä siten tullut opaskoiria.

Usealla tekijällä vaikutusta siihen valmistuuko koira oppaaksi vai ei

Kun taloudessa oli muita kotieläimiä, koirat olivat keskimäärin paremmin hallinnassa (paremmin koulutettavissa, rauhallisempia, harvemmin hyperaktiivisia). Niillä esiintyi harvemmin stereotyyppistä käyttäytymistä sekä vieraisiin koiriin kohdistuvaa pelkoa tai aggressiota. Ne olivat myös vähemmän herkkiä kosketukselle ja osoittivat harvemmin aggressiivisuutta perheenjäseniään kohtaan.

Kun hoitokodilla oli pitkä koirakokemus, koirat olivat vähemmän aggressiivisia, vähemmän pelokkaita sekä vähemmän kosketusherkkiä, ja niillä esiintyi vähemmän eroahdistusta ja stereotyyppistä käyttäytymistä.

Kun koiralla oli pääsy aidatulle pihalle, se oli rauhallisempi ja karkaili harvemmin. Sillä esiintyi myös vähemmän stereotyyppistä käyttäytymistä, mutta enemmän koprofagiaa eli ulosteiden syöntiä.

Kun koira oli yksin kotona vähintään seitsemän tuntia päivässä tai kauemmin vähintään yhtenä päivänä viikossa, sen menestys koulutuksessa oli huonompi. Se osoitti enemmän pelkoa vieraita kohtaan, kiihtyi tai hermostui helpommin, hermoili enemmän portaita kulkiessa ja ulosti useammin ollessaan yksin kotona. Sillä esiintyi myös enemmän stereotyyppistä käyttäytymistä.

Kun hoitokodissa oli pieniä lapsia, koirat olivat herkempiä kosketukselle ja varastelivat enemmän ruokaa.

Hoitokodin naisvaltaisuus oli yhteydessä koirien suurempaan kiintymykseen ja huomionhakuisuuteen.

Kun hoitokodissa asui teini-ikäisiä, koirilla oli yhden vuoden iässä vähemmän vieraisiin kohdistuvaa pelkoa. Ne olivat myös vähemmän energisiä, kieriskelivät harvemmin vahvoissa hajuissa ja olivat myös harvemmin hermostuneita portaita kuljettaessa.

Kun pentu oli joskus pelästynyt vierasta ihmistä, se oli myöhemmin pelokkaampi vieraita kohtaan.

Ahdistelu tai uhka vieraiden koirien taholta oli yhteydessä lisääntyneeseen koirapelkoon.

Mitä enemmän koira sai liikuntaa, sitä herkempi se oli kosketukselle.

Tuloksista voidaan vetää johtopäätös, että pentujen kasvuympäristö vaikuttaa koiran käyttäytymisen kehitykseen ja joissain tapauksissa myös todennäköisyyteen suorittaako koira koulutusjakson menestyksekkäästi vai ei. Tutkijat totesivat, että myös koiran iällä on vaikutusta, ja tarvitaankin lisätutkimusta selvittämään paitsi ympäristötekijöiden vaikutusmekanismeja myös sitä, miten ikä vaikuttaa esimerkiksi pelkoreaktioiden syntymiseen. Iän vaikutusta ei voitu tässä tutkimuksessa aineiston pienen koon vuoksi tutkia.

C-BARQ -kysely kenen tahansa koiranomistajan täytettävissä

C-BARQ -kyselyn voi kuka tahansa täyttää omasta koirastaan internetosoitteessa www.cbarq.com. Kyselyn täyttämisen jälkeen järjestelmä antaa koirakohtaiset tulokset kustakin faktorista sekä tiedon kuinka paljon koiran tulokset poikkeavat muiden saman rodun yksilöiden sekä kaikkien tietokannan koirien tuloksista.

Lisätietoa kyselystä suomeksi HETIn artikkelipankissa: Mäki, Katariina: James Serpell Suomessa - Oikein rakennettu kyselytutkimus antaa käyttökelpoista tietoa koirien käyttäytymisestä

Lähteet

Duffy & Serpell 2011. Effects of the raising environment on behavioral development in guide dogs. PennVet Working Dog Conference, September 7-9, 2011, Pearl River, NY.
<http://pennvetwdc.org/wp-content/uploads/2011/09/2-Duffy.pdf>

Serpell & Hsu 2003. Development and validation of a questionnaire for measuring behaviour and temperament traits in pet dogs. J. Am. Vet. Med. Assoc. 223: 1293-1300.